

Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen ja oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Tiedoksi kuntalain kokonaisuudistusta valmistelevalle

- työvaliokunta, pj. ylijohtaja Päivi Laajala
- demokratiajaosto, pj. neuvotteleva virkamies Inga Nyholm

Deliberatiivista osallistuvaa demokratiaa vahvistettava kuntauudistuksen yhteydessä

1. Tutkimusten mukaan kansalaiset kokevat voimattomuutta vallankäytön edessä. He eivät koe voivansa osallistua ja vaikuttaa riittävästi itseään ja lähiyhteisöjä koskeviin asioihin. Kunnallisvaalien heikko äänestysaktiivisuus on tästä konkreettinen esimerkki. Ellei asialle tehdä nopeasti jotakin, Suomessa siirrytään ainakin kuntavaaleissa vähemmistön demokratiaan. Tämä ei liene kenenkään tavoitteena.
2. Kuntalain kokonaisuudistus antaa loistavan tilaisuuden lisätä kansalaisten aitoja osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Deliberatiiviset kansalaisfoorumit kuten kansalaisraadit, kansalaiskokoukset ja konsensuskonferenssit ovat varteenotettavia työvälineitä kansalaisten mukaan ottamisessa päätöksentekoon. Esimerkiksi Vaasan yliopiston toteuttamista kansalaisraadeista on saatu hyviä kokemuksia. Kansainvälinen esimerkki tulee Kanadasta Brittiläisen Kolumbian osavaltiosta, jossa deliberatiiviselle kansalaiskokoukselle on annettu mandaatti muodostaa kansanäänestyksen vaihtoehdot uudesta vaalijärjestelmästä. Huomion arvoinen on myös vuonna 2007 voimaan tullut Toscanan aluelaki, joka pyrkii institutionalisoimaan deliberatiiviset prosessit osaksi alueellista päätöksentekoa. Lain vaikutukset tulevat arviointiin vuoden 2012 lopussa. Suomen kunnissa deliberatiivisia kansalaisfoorumeja voidaan käyttää niin kuntaliitoksista, kaavoituksesta kuin palveluistakin päätettäessä.
3. Deliberatiivinen demokratia on keskusteluun ja harkintaan pohjautuvaa demokratiaa. Se on käsitys ideaalista hallintatavasta, jossa poliittisten päätösten oikeutus syntyy keskustelussa, jossa kansalaiset statukseen tai arvoasemaan katsomatta tuovat esiin ja kuuntelevat argumentteja, ja keskustelevat niistä tasa-arvoisesti. Deliberatiiviseen demokratiaan sisältyvät ajatukset siitä, että kaikilla kansalaisilla on oikeus ja mahdollisuus osallistua heitä itseään koskevaan päätöksentekoon ja tulla informoiduiksi päätöksentekoon keskeisesti vaikuttavista seikoista. Deliberatiivinen demokratia tarjoaa ratkaisuja edustuksellisen demokratian ongelmiin vahvistamalla demokraattista legitimitettä ja yhteisen hyvän ajattelua. Deliberatiivinen keskustelu korostaa vastavuoroisuutta ja erilaisten mielipiteiden kunnioitusta sekä lisää päätöksenteon pohjana olevaa tietoa korjaten virhekesityksiä. Deliberatiivinen demokratia ei korvaa edustuksellista demokratiaa, vaan täydentää sitä.
4. Kuntien hyvinvointi ja tulevaisuus riippuvat ratkaisevalla tavalla siitä, miten kunnat pystyvät rakentamaan erilaisia kumppanuuksia kuntayhteisön eri toimijoiden – mm. yritysten, järjestöjen ja paikallisten yhteisöjen – kanssa. Ottamalla nämä toimijat mukaan kuntayhteisön suunnitteluun, päätöksentekoon ja varsinaiseen toimintaan deliberatiivisin keinoin vahvistetaan paikallista aktiivisuutta, elinvoimaa ja vastuunottoa.
5. Kuntalakia valmistelevaan demokratiajaostoon tulee nimetä pysyvä asiantuntija demokratiatutkimuksen piiristä. Siksi pysyväksi asiantuntijaksi työryhmään ehdotetaan tutkijatohtori Harri Raisiota Vaasan yliopistosta.

Helsingissä 8.11.2012

Deliberatiivisen demokratian instituutti ry.

Mikko Rask
puheenjohtaja

Harri Raisio
sihteeri

John Grönvall

Aaro Harju

Maija Karjalainen

Teemu Ropponen

Björn Wallén